

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23.11.1995, sp. zn. 2 Tzn 10/95, ECLI:CZ:NS:1995:2.TZN.10.1995.1

Číslo: 32/1996

Právní věta: Použije-li ustanovený obhájce osobního automobilu k cestě za úkonem právní pomoci do místa, které není totožné se sídlem jeho advokátní kanceláře, jde vždy, bez ohledu na vzdálenost, o účelně vynaložené cestovní výdaje ve smyslu § 18 písm. a) vyhl. č. 270/1990 Sb., o odměnách advokátů a komerčních právníků při poskytování právní pomoci, ve znění pozdějších předpisů. Obhájci proto přísluší náhrada výdajů spojených s touto cestou podle § 7 zák. č. 119/1992 Sb., o cestovních náhradách, ve znění pozdějších předpisů.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 23.11.1995

Spisová značka: 2 Tzn 10/95

Číslo rozhodnutí: 32

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Odměna obhájce

Předpisy: 270/1990 Sb. § 18 písm. a) 119/1992 Sb. § 7

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 32/1996 sb. rozh.

Použije-li ustanovený obhájce osobního automobilu k cestě za úkonem právní pomoci do místa, které není totožné se sídlem jeho advokátní kanceláře, jde vždy, bez ohledu na vzdálenost, o účelně vynaložené cestovní výdaje ve smyslu § 18 písm. a) vyhl. č. 270/1990 Sb., o odměnách advokátů a komerčních právníků při poskytování právní pomoci, ve znění pozdějších předpisů. Obhájci proto přísluší náhrada výdajů spojených s touto cestou podle § 7 zák. č. 119/1992 Sb., o cestovních náhradách, ve znění pozdějších předpisů.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 23. 11. 1995 sp. zn. [2 Tzn 10/95](#))

K stížnosti pro porušení zákona Nejvyšší soud ČR zrušil usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 4. 4. 1995 sp. zn. 5 To 188/95, jakož i usnesení Okresního soudu v Karvině ze dne 10. 3. 1995 sp. zn. 2 T 134/94, a tomuto soudu přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Rozsudkem Okresního soudu v Karviné ze dne 2. 12. 1994 sp. zn. 2 T 134/94 byl obviněný E. D. odsouzen za trestné činy loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák., porušování domovní svobody podle § 238 odst. 1 tr. zák. a pokusu trestného činu ublížení na zdraví podle § 8 odst. 1, § 222 odst. 1 tr. zák. k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání čtyř let, pro jehož výkon byl zařazen do věznice s ostrahou. Podle § 228 odst. 1 a § 229 odst. 2 tr. ř. bylo rozhodnuto také o nárocích poškozených na náhradu škody.

Proti tomuto rozsudku podal odvolání pouze jeden z poškozených, a to V. S., který je však při veřejném zasedání Krajského soudu v Ostravě jako soudu odvolacího vzal zpět. Usnesením ze dne 24. 1. 1995 sp. zn. 5 To 24/95 vzal předseda senátu odvolacího soudu toto zpětvzetí odvolání podle § 250 odst. 4 tr. ř. na vědomí.

Vzhledem k tomu, že obviněný E. D. musel mít obhájce již v přípravném řízení, rozhodl soudce Okresního soudu v Karviné dne 11. 5. 1994 pod sp. zn. 3 Nt 1028/94, že se obviněnému podle § 39 tr. ř. z důvodu § 36 odst. 1 písm. a) tr. ř. jako obhájce ustanovuje JUDr. J. R., advokát AK Karviná-Nové Město, Havířská ul. 1783. O nároku tohoto obhájce na odměnu a náhradu hotových výdajů za obhajobu v přípravném řízení a v hlavním líčení rozhodl Okresní soud v Karviné podle § 151 odst. 3 tr. ř. pravomocným usnesením ze dne 22. 12. 1994 sp. zn. 2 T 134/94, ve spojení s usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne

10. 2. 1995 sp. zn. 5 To 79/95.

Návrh na rozhodnutí o výši odměny a náhradě hotových výdajů za obhajobu v řízení o odvolání podal obhájce JUDr. J. R. samostatně a Okresní soud v Karviné o něm rozhodl usnesením ze dne 10. 3. 1995 sp. zn. 2 T 134/94 tak, že mu přiznal pouze jízdné hromadnými dopravními prostředky z Karviné do Ostravy a zpět ve výši 44 Kč a náhradu za promeškaný čas ve výši 80 Kč, celkově tedy 124 Kč. Naopak neakceptoval požadavek na přiznání odměny ve výši 600 Kč za účast při veřejném zasedání odvolacího soudu (§ 15 odst. 1 písm. c) vyhlášky č. 270/1990 Sb., o odměnách advokátů a komerčních právníků při poskytování právní pomoci, dále jen „Tarif“), náhradu za použití osobního automobilu z Karviné do Ostravy a zpět (§ 18 písm. a), 19 odst. 4 Tarifu) a paušální úhradu za jeden úkon právní pomoci ve výši 30 Kč (§ 19 odst. 3 Tarifu).

Obhájce JUDr. J. R. podal proti tomuto usnesení stížnost.

Z podnětu této stížnosti Krajský soud v Ostravě svým usnesením ze dne 4. 4. 1995 sp. zn. 5 To 188/95 cit. usnesení Okresního soudu v Karviné podle § 149 odst. 1 písm. a) tr. ř. zrušil a znovu rozhodl tak, že obhájci přiznal také odměnu za účast při veřejném zasedání odvolacího soudu a paušální úhradu za jeden úkon právní pomoci. Stejně jako soud prvního stupně však obhájci nepřiznal náhradu za použití osobního automobilu, ale jen ve výši odpovídající ceně jízdenky hromadného dopravního prostředku.

Ministr spravedlnosti České republiky podal proti tomuto usnesení v neprospěch obviněného E. D. stížnost pro porušení zákona, jež Nejvyššímu soudu ČR došla 4. 10. 1995.

Ministr spravedlnosti ČR ve svém mimořádném opravném prostředku poukázal na ustanovení § 18 písm. a) Tarifu, podle kterého má advokát nárok na úhradu hotových výdajů účelně vynaložených s poskytováním právní pomoci, tedy i cestovních výdajů. Při použití osobního automobilu vyložila čerstvě publikovaná judikatura tento pojem tak, že o účelně vynaložené cestovní výdaje jde zejména tehdy, jestliže byl použit k cestě do místa, které není totožné se sídlem advokátní kanceláře obhájce (č. 3/1995 sb. rozh. tr.). V posuzované věci však byla problematika účelnosti vynaložených nákladů zjednodušena na paušální argument o hustotě veřejné dopravy mezi Karvinou a Ostravou, aniž by bylo blíže rozvedeno, jaké konkrétní možnosti obhájce skutečně měl, když se chtěl dopravit

k veřejnému zasedání konanému u Krajského soudu v Ostravě dne 24. 1. 1995 od 11.15 hod., a jaké časové ztráty by utrpěl při použití hromadných dopravních prostředků. Okresní soud v Karviné se ve svém rozhodnutí odůvodněním postupu, kdy obhájci nepřiznal náhradu za použití osobního automobilu, prakticky vůbec nezabýval a Krajský soud v Ostravě jeho pochybení nenapravitel.

V návrhu stížnosti pro porušení zákona, kterou podal ministr spravedlnosti ČR, bylo proto navrženo, aby Nejvyšší soud ČR podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že napadeným usnesením Krajského soudu v Ostravě byl porušen zákon v ustanoveních § 147 odst. 1, § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. a v řízení, jež mu předcházelo, v ustanovení § 2 odst. 5 tr. ř., toto usnesení i jemu předcházející usnesení Okresního soudu v Karviné aby zrušil, a dále postupoval podle § 270 odst. 1 tr. ř.

Když Nejvyšší soud ČR podle § 267 odst. 1 tr. ř. přezkoumal správnost všech výroků napadeného usnesení, jakož i řízení, jež mu předcházelo, a zjistil, že zákon byl porušen.

JUDr. J. R., obhájce obviněného E. D. v této trestní věci, uplatnil vůči státu podle § 151 odst. 3 tr. ř. nárok na odměnu za obhajobu ve veřejném zasedání konaném dne 24. 1. 1995 u Krajského soudu v Ostravě o dovolání a na hotové výdaje spojené s tímto veřejným zasedáním ve výši:

- a) 600 Kč za obhajobu v tomto veřejném zasedání (§ 15 odst. 1 písm. c) Tarifu),
- b) 30 Kč jako paušální úhradu za tuto obhajobu (§ 19 odst. 3 Tarifu),
- c) 240,70 Kč jako náhradu za použití osobního automobilu Škoda Favorit k cestě k tomuto veřejnému zasedání z Karviné do Ostravy a zpět (§ 18 písm. a), § 19 odst. 4 Tarifu),
- d) 80 Kč jako náhradu za čas promeškaný touto cestou (§ 18 písm. b), § 20 odst. 2 Tarifu),

dohromady tedy 950,70 Kč.

Okresní soud v Karviné rozhodl o tomto návrhu obhájce usnesením ze dne

10. 3. 1995 sp. zn. 1 T 134/94, které podle § 6 odst. 1 písm. o) vyhlášky Ministerstva spravedlnosti ČR č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „j. ř.“), vydal soudní tajemník. Z výše uvedených nárokovaných částek přiznal obhájci pouze náhradu za promeškaný čas ve výši 80 Kč a namísto náhrady za použití osobního automobilu náhradu ve výši ceny jízdenek v hromadných dopravních prostředcích (autobus, MHD) ve výši 44 Kč.

Ke stížnosti obhájce proti tomuto usnesení Krajský soud v Ostravě svým usnesením ze dne 4. 4. 1995 sp. zn. 5 To 188/95 napadené usnesení Okresního soudu v Karviné podle § 149 odst. 1 písm. a) tr. ř. zrušil a sám ve věci rozhodl. Oproti okresnímu soudu přiznal obhájci navíc i odměnu za účast při veřejném zasedání ve výši 600 Kč a paušální úhradu hotových výdajů vynaložených v souvislosti s tímto úkonem ve výši 30 Kč. Stejně jako Okresní soud v Karviné však zastával názor, že obhájci v tomto případě nepřísluší náhrada za použití osobního automobilu k cestě z místa sídla jeho advokátní kanceláře (Karviná) do místa konání veřejného zasedání odvolacího soudu (Ostrava). Na rozdíl od Okresního soudu v Karviné, který tento právní názor vůbec nezdůvodnil, krajský soud k jeho odůvodnění v podstatě uvedl, že doprava na této trase je v dostatečném rozsahu zajištěna autobusy ČSAD s nepatrným časovým rozdílem oproti osobním automobilům. Tato časová prodleva je pak dostatečně vyjádřena náhradou, která byla obhájci přiznána za promeškaný čas. Pokud bylo v obhájcově stížnosti poukázáno na opačný právní názor zaujatý v rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 16. 5. 1994 sp. zn. [8 To 3/94](#), toto rozhodnutí není pro krajský soud závazné, přičemž obdobná rozhodnutí se týkala výhradně cest advokátů do Prahy, nikoli Ostravy na nepoměrně kratší vzdálenost.

K takto odůvodněnému rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě pokládá Nejvyšší soud ČR za nezbytné především uvést, že částky za obhajobu ve veřejném zasedání a jako náhrada za promeškaný čas a paušální úhrada hotových výdajů vynaložených v souvislosti s touto obhajobou, odpovídají příslušným ustanovením Tarifu (§ 15 odst. 1 písm. c), § 18 písm. b), § 19 odst. 3) i stavu věci, a proto, že žádné výhrady proti nim nebyly vzneseny, není třeba se jimi dále zabývat.

Pokud jde o spornou náhradu za použití osobního automobilu ustanoveným obhájcem k cestě za úkonem právní pomoci, v daném případě obhajobou při veřejném zasedání odvolacího soudu, je třeba připomenout, že výše citované rozhodnutí Vrchního soudu v Praze bylo publikováno pod č. 3 trestní části letošního ročníku Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek, vydávané Nejvyšším soudem ČR. Podle tzv. právní věty tohoto judikátu „použití osobního motorového vozidla advokátem při poskytování právní pomoci v místech, která nejsou sídlem advokátní kanceláře, je třeba považovat za účelně vynaložené cestovní výdaje (§ 18 písm. a) Tarifu)“. Ani právním názorem zaujatým v touto formou publikovaném judikátu samozřejmě není soud rozhodující v jiné trestní věci přímo vázán, tak jako je vázán zákonem nebo právním názorem vyššího soudu, zaujatým v rozhodnutí o opravném prostředku.

Z citace uvedené právní věty je však zřejmé, že se vztahuje bez výjimky na všechny případy, kdy ustanovený obhájce cestuje za poskytnutím právní pomoci do místa (např. k soudu), které není totožné se sídlem jeho advokátní kanceláře. Argumentace napadeného usnesení Krajského soudu v Ostravě, že tento výklad dopadá jen na delší cesty obhájců do Prahy, nikoli na kratší cesty do Ostravy, proto neobstojí. Krajský soud při své argumentaci také pomíjí, že při posuzování cest ustanovených obhájců osobním automobilem do míst poskytování právní pomoci je třeba brát zřetel mimo jiné i na jejich povinnosti k dalším klientům i na společenský význam profese advokáta a s tím související výše odměn za výkon advokacie (zjednodušeně řečeno na „cenu času“ advokáta). V neposlední řadě bylo třeba uvážit, že žádný obecně závazný právní předpis obhájci neukládá žádat soud (nebo jiný orgán činný v trestním řízení) o předchozí souhlas s náhradou za použití osobního automobilu; na druhé straně však obhájce musí mít jistotu, že pokud použije osobní automobil k cestě ke kterémukoli soudu, jehož sídlo není totožné se sídlem jeho advokátní kanceláře, budou všechny soudy vykládat otázku náhrady za použití tohoto osobního automobilu stejně, tj. podle § 7 zák. č. 119/1992 Sb., o cestovních náhradách, ve zněních pozdějších předpisů, ji přiznají.

Z toho, co bylo až dosud uvedeno, je zřejmé, že Nejvyšší soud ČR shledal stížnost pro porušení zákona plně důvodnou. Podle § 268 odst. 2 tr. ř. proto vyslovil, že napadeným usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 4. 4. 1995 sp. zn. 5 To 188/95 a v řízení, jež mu předcházelo, byl porušen zákon v ustanoveních § 148 odst. 1 písm. c), § 147 odst. 1 tr. ř. a § 18 písm. a) Tarifu, tedy v procesních ustanoveních upravujících přezkumnou činnost nadřízeného orgánu při rozhodování o stížnosti a zamítnutí nedůvodné stížnosti, a v hmotněprávním ustanovení § 18 písm. a) Tarifu upravujícím náhradu hotových výdajů advokáta (obhájce). Toto porušení zákona bylo vysloveno ve prospěch obviněného, neboť ten je podle § 152 odst. 1 písm. b) tr. ř. zásadně povinen odměnu a hotové výdaje ustanoveného obhájce státu nahradit a napadené usnesení Krajského soudu v Ostravě (jímž byla obhájci přiznána pouze náhrada cestovních výdajů při použití hromadných dopravních prostředků) je z tohoto pohledu pro něj příznivější.

Protože stížnost pro porušení zákona byla v neprospěch obviněného podána a bylo o ní i rozhodnuto ve lhůtách uvedených v § 272 tr. ř., mohl Nejvyšší soud ČR podle § 269 odst. 2 tr. ř. napadené usnesení Krajského soudu v Ostravě i jemu předcházející usnesení Okresního soudu v Karviné ze dne 10. 3. 1995 sp. zn. 2 T 134/94 zrušit. Podle posledně cit. zákonného ustanovení současně zrušil i všechna další rozhodnutí na tato zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Okresnímu soudu v Karviné pak bylo podle § 270 odst. 1 tr. ř. přikázáno, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

V dalším řízení bude Okresní soud v Karviné vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku Nejvyššího soudu ČR. K rozhodnutí o zmíněné náhradě cestovních výdajů obhájce JUDr. J. R. vzniklých použitím osobního automobilu si však musí opatřit ty zatím chybějící údaje z technického průkazu jeho vozidla, jež jsou obecně zmíněny v ustanovení § 7 odst. 4 zákona o cestovních náhradách. ?